

Asia: VN/32635/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko teillä lausuttavaa tulotietojen käsittelystä tai käyttötarkoituksista?

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia (380/2023) sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:ää. Työvoimaviranomaisille tulisi näin nykyistä laajempi oikeus saada tulotietojärjestelmään tallennettuja työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanon ja työllisyyden edistämisen kannalta välttämättömiä tietoja. Esityksellä myös täsmennettäisiin työvoimaviranomaisen velvollisuutta tallentaa työnhakua ja työllistymisen tueksi tarjottua palveluja koskevia tietoja valtakunnalliseen tietovarantoon. Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle mahdollistettaisiin oikeus saada ja käyttää välttämättömiä tulotietojärjestelmän tietoja valtionavustuslakiin liittyvien lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2026 ja muutokset tulisivat voimaan loppuvuodesta 2026.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan, että työvoimaviranomaiselle mahdollistettaisiin sille välttämättömien tulotietojärjestelmässä olevien tietojen hyödyntäminen, jotta se pystyisi hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään nykyistä tarkoituksenmukaisemmin ja tehokkaammin. Muutos mahdollistaisi työvoimapalveluiden tarjoamisen nykyistä yksilöllisemmin ja vaikuttavammin, koska näin pystyttäisiin yhdistämään tietoa palveluun osallistumisesta työllistymiseen ja ansiotuloihin. Työllisyysalueiden olisi tällöin mahdollista nykyistä paremmin kohdistaa resurssinsa vaikuttavimpiin palveluihin ja kohderyhmiin. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kannattaa esitettyjä muutoksia tulotietojen käsittelyyn ja käyttötarkoituksiin.

2. Onko teillä lausuttavaa muita työnhakua ja työllistymistä tukevien palvelujen kirjaamisvelvollisuuden täsmentämisestä?

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan säädettäväksi työvoimaviranomaiselle velvollisuus tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon järjestämislaissa määriteltyjen palveluiden lisäksi myös sellaiset työnhakua ja työllistymistä tukevat palvelut, mitä kunnat järjestävät yleisen toimialansa puitteissa. Tätä tietoa ei nyt ole työ- ja elinkeinoministeriön tai elinvoimakeskusten käytössä eikä niitä lasketa myöskään aktivointiasteeseen. Esitysluonnoksessa tuodaan esille, että tiedot olisivat tarpeen työllisyyspalveluiden valtakunnallisessa seurannassa, kehittämisessä ja tilastoinnissa sekä eduskunnan päätöksenteon tukena. Esitysluonnoksen mukaan kirjaamisvelvollisuuden asettaminen myös kunnan yleisen toimialan puitteissa tarjottaviin palveluihin ei olisi kunnalle uusi tehtävä ja näin sitä ei huomioitaisi sen saamassa rahoituksessa.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT ymmärtää tarpeen saada ohjausta varten riittävää tietoa työllisyyden edistämisen kokonaisuudesta. KT pitää kuitenkin esitystä nykyisessä muodossaan ongelmallisena.

Säännöskohtaisten perustelujen mukaan KEHA-keskuksen tulisi rajata tallennettavat tiedot ehdottoman tarpeellisiin. KEHA-keskukselle muodostuisi kuitenkin ohjausvalta suhteessa kuntiin sellaisten palveluiden kautta, joiden järjestäminen ei kuulu valtionosuusjärjestelmän rahoituksen piiriin. Ottaen huomioon kuntien itsehallinnon, KT esittää järjestämislain 121 § 1 momentin muuttamista muotoon, jossa kunta tai työllisyysviranomainen itse määritteli, mitä tietoja valtakunnalliseen tietovarantoon tulisi tallentaa sen yleisen toimialan puitteissa tehtävistä palveluista. Mikäli KEHA-keskukselle kuitenkin säädettäisiin oikeus määrittää, mitä tietoja kunnan tulee tallentaa, tulisi se rajata vain työvoimaviranomaisen järjestämiin palveluihin.

KT ei yhdy luonnoksessa esitettyyn näkemykseen, että kirjaamisvelvollisuuden laajentaminen ei olisi kunnille säädettävä uusi tehtävä. Lakiin kirjatulla velvoitteella työllisyysalueet joutuvat vähintään kohdentamaan tähän henkilöstöresursseja ja muuttamaan omia tietojärjestelmiään. KT vaatii, että kirjaamisvelvoitteen tuomat kustannukset korvataan kunnille täysimääräisinä.

Mikäli kunnille asetetaan lakisääteinen velvoite kirjata sen yleisen toimialan puitteissa järjestettävistä palveluista, joita ministeriö ja aluehallinto tarvitsevat ohjaustoiminnassaan, on samalla huolehdittava, että samalla kunnille muodostuu oikeus saada ja käsitellä tulotietoa myös tältä osin. Esitysluonnoksessa nykytilan arviointia koskevassa osiossa (s. 12) tuodaan esille, että ”tietojen käyttötarkoituksen laajentaminen tulisi kuitenkin rajoittaa järjestämislaissa säädettyjen välttämättömien työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanoon, sillä tietojen saamista ja käyttämistä kuntien kaikkien toimialojen omiin ja muihin lakisääteisiin tehtäviin, ei olisi tarkoituksenmukaista eikä mahdollista mahdollistaa.” Tätä esitysluonnoksessa esitettyä kantaa ei kuitenkaan perustella. KT:n näkemyksenä on, että mikäli kuntien yleisen toimialan puitteissa tehtävien palvelujen kirjaamisvelvoite katsotaan uudistuksessa välttämättömäksi, on ne samalla rinnastettava edellä tarkoitettuihin välttämättömiin työvoimapalveluihin.

3. Onko teillä lausuttavaa vaikutusarvioinneista?

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT katsoo, että kirjaamisvelvoitteen laajentaminen muodostaa kunnille uuden lakisääteisen tehtävän. Näin myös vaikutusarviointeja tulee täydentää tältä osin.

4. Tulisiko tulorekisterin tietojen käyttömahdollisuuksia työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen toiminnassa laajentaa koskemaan työttömyysturva-asioiden käsittelyä? Mitä nämä tilanteet ovat ja kuinka tulorekisterin käyttö näissä tilanteissa sujuvoittaisi työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista nykyisiin menettelytapoihin verrattuna?

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n näkemyksenä on, että tulorekisteritietojen käyttömahdollisuus tulee laajentaa myös työttömyysturva-asioiden käsittelyyn ja siitä tulisi säätää tulorekisterilaissa.

Esitysluonnoksen nykytilan arvioinnissa määritellään, että tietojen käyttötarkoitus tulee rajata vain järjestämislaissa säädettyjen välttämättömien tehtävien toimeenpanoon. Edelleen kantana esitetään, että myös työttömyysturvalaissa säädettyjen työvoimaviranomaisen tehtävien osalta tulee tehdä samanlainen tulkinta. Myöskään tämän osalta ei esitetä perusteluja kannalle. Näin esitysluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa esitetään tulorekisterilain osalta edelleen, että ”Kunta ja kuntayhtymä ei esimerkiksi voisi käyttää tietoja työttömyysturvalain mukaisiin tehtäviin, kuten työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen tai työssäolovelvoitteen purkamisen selvittämiseen, koska tästä käyttötarkoituksesta ei nimenomaisesti säädettäisi tulorekisterilaissa.”. Tässäkään ei tuoda esille, miksi tästä ei nimenomaan voitaisi säätää tulorekisterilaissa. KT huomauttaa, että järjestämislaki ja työttömyysturvalaki omaavat vahvan keskinäisen riippuvuussuhteen. Työssäoloehdon, työssäolovelvoitteen, työsuhteiden pituuden ja laadun arviointi on yhtäaikaaisesti sekä työttömyysturva-asioiden käsittelyä että palvelutarpeen arviointia. Tämän vuoksi KT:n näkemyksenä on, että työvoimaviranomaisen mahdollisuuksia tarjota vaikuttavia työvoimapalveluja tulee turvata mahdollistamalla tulotietojen käsittelyoikeus myös työttömyysturvatehtäviin liittyen.

5. Muuta lausuttavaa?

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:llä ei ole muuta lausuttavaa asiasta

Tötterman Patrik
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT